

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor
103 33 Stockholm

Yttrande över Domstolsverkets hemställda Adjungerade råd – ökad flexibilitet och bättre förutsättningar för domarmeritering (DOV 2024/1033)

Hovrätten tillstyrker förslaget om att tiden för adjunktion görs mer flexibel och öppnar möjlighet till förlängning i ytterligare sex månader. Hovrätten gör även följande medskick.

Adjungerade råd bör tidigare kunna bli aktuella för ordinarie domaranställning

Det är angeläget att säkerställa att ett adjungerat råd förhållandevis snabbt kan bli aktuell för en ordinarie domaranställning. Enligt hovrätten bör därför ett adjungerat råd redan medan adjunktionen pågår kunna söka en ordinarie domaranställning och bli godtagen som kandidat, detta med stöd av preliminära vitsord. Vitsorden kan sedan kompletteras när adjunktionen pågått en längre tid. Med tanke på att anställningsprocessen vid Domarnämnden tar ett antal månader hinner det adjungerade rådet meritera sig ytterligare. Medan anställningsprocessen pågår skulle det adjungerade rådet i enlighet med förslaget i hemställda kunna förlänga sin tjänstgöring och ha en anställning tryggad i upp till två år, vilket är en mycket önskvärd ordning. En förlängd tjänstgöring skulle samtidigt innebära att domstolschefen får ett bredare underlag till ett slutligt vitsord.

Hovrättens hållning i denna fråga motiveras bland annat av att de flesta adjungerade råd sagt upp sig från en tidigare anställning eller avvecklat en näringsverksamhet. De går dessutom normalt ned betydande i lön. Osäkerheten som detta kan innebära behöver mötas upp. I sammanhanget är det värt att påminna om att målsättningen med de adjungerade råden vid slutförandet av sin tjänstgöring så långt som möjligt ska nå upp till Domarnämndens kravprofil för en ordinarie domaranställning. Då bör det för det adjungerade rådet vara möjligt att redan under adjunktionstiden bli aktuell för en ordinarie domaranställning och inte vara nödvändigt, som varit det vanliga hittills, att skaffa sig ytterligare erfarenhet av dömande verksamhet efter adjunktionsåret genom förlängd tjänstgöring eller tf-anställning. För att inte minska attraktiviteten i anställningen är det också viktigt att säkerställa att adjungerade råd har möjlighet att få ersättning för dubbelt boende eller dagpendling under hela anställningstiden.

Behov av översyn för att ta steg mot att försörja hela landet med domare

För övrigt vill vi även tillägga följande. Både anställningsformen adjungerade råd och den särskilda domarutbildningen behöver ses över även i syfte att

skapa en modernare ordning som utgår ifrån att man kan bosätta sig på orter utanför storstäderna. För rekryteringen av domare inom Göta hovrätts område är geografin en mycket stor utmaning. Inom hovrättsområdet finns åtta tingsrätter varav sju är tämligen jämnstora. På hovrättsorten, Jönköping, finns alltså inte någon stor tingsrätt. För den som antas till den särskilda domarutbildningen eller anställs som adjungerat råd i hovrätten innebär detta att man oftast måste flytta flera gånger under tjänstgöringen. Möjligheten till dagpendling är ytterst begränsad och många gånger är konsekvensen dubbelbosättning. När man är klar med utbildningen eller adjunktionen är möjligheterna att stanna kvar i Jönköping eller någon av tingsorterna små, eftersom ytterligare meritering krävs för att få en anställning som domare.

Ordningen är gammaldags och inte attraktiv, i synnerhet inte för den som vill kombinera familje- och yrkesliv. Det är mycket angeläget att en mer flexibel ordning införs i syfte att kunna rekrytera fler domare till hela landet. Problematiken belystes väl i SOU 2017:85 i kap. 14 där ett förslag till en ordning där assessorer kunde knytas till en underrätt på visst sätt efter den särskilda domarutbildningen presenterades. Ytterligare steg i den riktningen behöver nu tas för att kunna rekrytera domare till domstolar i hela landet. Hovrätten är därför av uppfattningen att man bör kunna utbilda sig till domare även vid en tingsrätt.

Anställningen, både till den särskilda domarutbildningen och den tillfälliga som adjungerat råd, behöver alltså kunna knytas även till en tingsrätt – inte bara till en hovrätt. Det är sedan en annan sak att det i utbildningen behöver ingå tjänstgöring även i hovrätt under viss tid. Tingsrätten blir på så sätt hemmadomstolen, och när man är klar med den särskilda domarutbildningen har man kvar sin anställning vid underrätten, då som assessor. Tjänstgöringen som adjungerat råd är visserligen tillfällig men även här skulle det i vissa fall underlätta om man har en tydlig hemmadomstol. Förslaget i hemställan öppnar nu möjlighet att stanna vid underrätten en något längre tid (upp till ett och ett halvt år) efter den inledande tjänstgöringen i hovrätten, vilket är positivt. Det behöver naturligtvis inte uteslutas att den återstående tiden eller delar av den förläggs vid hovrätt.

Remissen har föredragits den 11 februari 2025 och detta yttrande är beslutat av hovrättspresidenten Charlotte Brokelind, administrativa direktören Hans Dahlberg, hovrättslagmannen Niklas Rundberg och administrativa fiskalen Julia Wågenberg, föredragande.